

enakolična koreniki sansk. ri, rič; primeri slovensk. reka, rečem, geršk. reo, — saigh, adipisci, segniti, Saga, ime rečice na Štorskem in Kranjskem, in nemško sagen, Sage = rečem. Na Českem teče Sazava, g = z, po keltiški Segwana, Sequana. V to versto spada ime rečice Mišlinja, die Mies, Miesling, od korenike mi, mih, giessen, fließen. Kakor iz an = bewegen, je anuma, anemos, anima, pa tudi Anas, Una, Hana, tako iz mih tudi misel in Mislinja, primeri sanskritsko man = misliti, in keltiško mana = voda, latinski manare. Tudi v imenu reke Tragisus, današnji Trais, Trasen, teči pomen gibanja, sansk. trag, gehen, bewegen, ruski tro-gaju = strecken, primeri Trages v gornjem Štorskem.

Takošna azijska domačnica je tudi sar, ser, fluere, ire, gehen, bewegen, saras flüssig, Milch, slov. svara, lat. serum, zato imena vasi v mokrih krajih stoječih: Seruše, Priserje itd. Tudi Sura, Sora spada v to versto, in na Štorskem pomeni sura, die Flüssigkeit. Še od Marboržanov po dežji lahko govoriti čuješ: „durch die Gasse fließt eine abscheuliche Sura“; primeri suro v cerkveno-slov. humidus, Sura, ime reke na Ruskem, Sora na Kranjskem. Kakor Suro nahajamo na Ruskem, tako tudi Ipata = Ipava, Vipava.

Tudi beseda dun med te domačnice spada, sansk. dhu, agitare, bewegen, dhuma, Dunst, slov. duma; pa kakor iz tur — enakopoznamljajoči besedi — je taurus, turan, tora, tako tudi iz dhu, slovenski dun v imenih gor: Veldun, kraj Mure, ponemčeno Wildon, Veldun, breg v Halozah, to je, veliki dun, der grosse Berg, postalo, primeri še dulec, zduti, zdunoti, v katerih besedah tiči pomen povišanja. Primeri Haveledun, Nevodun.

Iz teh primer se vidi, da ne smemo vsake besede berž za ptujko imeti, ako je današnji jezik več ne pozna, pa tudi dobavljamo prepričanje, da je, ker toliko drugih besed smo še ohranili, za katerih razumljenje nam le sanskritski jezik ključ podaja, tudi beseda Stira, Stirčan slovenska in starim Slovencom bila znana in v rabi v pomenih: voda, gora in bik.

(Dalje sledi.)

Ozir v stare čase.

Smešna se pripovedava dogodba, kako so prejeli Rimljani zakone ali postave od Gerkov.

Ko so namreč Rimljani od Atencov prosili zakonov, ktere jim je Solon dal, snide se veliki zbor atenski, in po dolgem posvetovanji: ali dali bi Rimljanom postave, ali ne: sklenili so, da hočejo poslati v Rim modrijana gerškega ki bode razsodil: ali so Rimljani dostojni imeti tiste postave, ki jih je preslavni Solon zložil gerškemu narodu, ali ne. Ako bi modrijan spoznal utegniti, da Rimljanje zavolj svojega neznanja ne zaslužijo taci postavi, mu je bilo ukazano, se domú verniti ne pokazavši jih tam nikomur.

Rimljansko starašinstvo nekako zvé, kaj so si Atenci zmislili, ter se močno preplaši, ker v Rimu ni bilo takrat nobenega modrijana, ki bi bil kos s tako premodrim Gerkom razgovarjati se. Po dolgi skerbi v tej zadevi sklene slavno starašinstvo, da hočejo dobiti kakega bedaka, ki se bo pričkal z gerškim modrijanom. Ako se dogodi, da bi bedak modrijana prekosil, bode to Rimljanom še v večjo čast, ker je njih bedak od Gerka modrejši bil; ako pa modrijan zmaga, vsaj ne bodo mogli se bahati Atenci, ker gotovo slave ni, bedaka v kozji rog zapoditi.

Ko je atenski poslanec primahal v Rim, peljajo ga na ravnost na kapitol, kjer je sedel bedak na visokem mestu, oblečen kot rimsk starašina; pa od starašinstva mu je bilo ukazano, da kar ziniti ne sme.

Pripeljavši atenskega poslanca pokažejo mu norca, rekši: da je ta starašina verlo pameten, učen in prebrisan človek, ali da močno močno malo govori. Zato tudi Ate-

nec ni nobene besede reči hotel, temveč povzdigne samo proti norcu perst žugavnik. Bedak misli, da Atenec žuga mu oko izpraskati; pa spomnivše se, da ne sme ne besede spregovoriti, tudi on vzdigne tri perste, misleč s tem pokazati: ako Gerk misli meni eno oko izkopati, hočem jez njemu obedve in s tretjim perstom hočem ga razun tega še zadaviti.

Modrijan, ki je povzdignivši perst hotel pokazati, da je le eno edino bistvo, ktero vse vlada, misli, da norec povzdignivši tri perste prikazuje v Bogu pretekli, sedanji in prihodnji čas kot eno edino reč. Torej si misli, da je starašina verlo učen mož. Potem odpre svojo pest in pokaže dlan norcu, misleč mu s tem reči, da pred Bogom nič ni skritega. Ali norec razume to vse drugač in misli, da mu Gerk preti zaušnico pritisniti, in stisnivši svojo dlan pokaže modrijanu pest žugaje mu ž njo, da hoče on zaušnico s pestjo po glavi mu plačati. Gerk, ki se kaj takega nadjal ni, razloži vse drugač in misleč, da Rimljan s stisnjeno pestjo hoče reči, da Bog vseh svet derži v svoji roki, razsodi po tem, da Rimljanje znajo več ko hruške peči, in torej jim dá Solonove zakone brez vsega daljnega izpraševanja in mudenja.

L. A.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Ljubljane. V četrtek zjutraj ob 5^{3/4} uri so se presvitli cesar po železnici pripeljali v Ljubljano, se pa po zajterku naglo v Terst naprej podali obiskat Svojega brata nadvojvoda Ferdinanda Maksa, kterege je v sredo zjutraj nesreča zadela, da je, ker sta se konja splašila, s kočije padel in si možgane tako pretrešal, da je brez zavesti obležal. Terž. časniki od srede naznanja, da so mu berž pušali in pijavke stavili in da potem mu je odleglo. Včerajni časniki razglasa veselo novico, da je svetlemu nadvojvodu čedalje bolje, ki pa še zmiraj leži v ptuji hiši blizu tam, kjer se mu je nesreča primerila. Presvitli cesar, ki so prišli v četrtek popoldne v Terst, so bili z naj večjim veseljem sprejeti.

Iz Ljubljane. Krajnska kmetijska družba, ki si v čast šteje vse predsednike avstrijskih kmetijskih društev v versti svojih družbenikov imeti, je po enoglasnem sklepu letošnjega velikega zbora tudi svetlega bana gosp. grofa Jelačića za svojega častnega družbenika izvolila in mu spodobno poklonila dotični diplom. Svetli Ban je blagovolil te dni prejem diploma s sledečim dopisom družbi poveriti:

„Slavnom gospodarskom društvu u Ljubljani! Izbor moj za člana slavnog gospodarskog društva odlikuje me i ja se na izkazanoj mi časti toj, kao što i na diplomu, koju sam uz cienjeni dopis od 10. septembra t. g. br. 256 primio, sërdačno zahvaljujem.“

„Neka slavno društvo izvoli sa moje strani primiti izraz radosti nad uspiehom, što ga je marljivim nastojanjem svojim postiglo i kog u domovini mojoj i ja želim dokučiti, rado ugledavši u sporazumljenju susiednih istovèrstnih društva jamstvo za polučenje svèrhe ove. Osobitim što-vanjem ostajem slavnog društva pripravan

Jellačić s. r., fzm. ban.“

Iz Ljubljane. V pondeljk je bilo vpričo predsednika kmetijske družbe gosp. Terpinca in nekterih gosp. društvenikov izpraševanje kmetijskih učencov iz 1. in 2. leta; veselilo nas je tudi, da so nekteri kmečki gospodarji prišli poslušati. Izpraševani so bili iz 1. leta ali iz ljubljanske kmetijske šole: Hofer Anton iz Kota na Dolenskem, Marmolja Andrej iz Jasna na Notrajskem in Vičič France iz Ternovega na Notrajskem: iz naravoslovja in kmetijske kemije, iz znanstva zemljin, iz rastlinoznanstva, iz reje sadja, murb in svilodov (židnih gosenc) in pa iz živinoreje; izpraševali so zraven začasnega profesorja kmetijstva gosp. D. Dežmana,

ki je bil od sl. c. k. deželnega poglavarstva za izpraševanjskega komisarja poslan, gospodje: dr. Bleiweis, fajm. Zalokar in učitelj botanike A. Fleišman. Vsi trije fantje so prav dobro odgovarjali in pokazali, da so z velikim pridom doveršili prvo leto. Učenci 2. leta ali učenci iz kmetijske šole gosp. grofa Auersperg-a v Mokricah: Kaplan Franc iz Mirne na Dolenskem, Kreg Jožef iz sv. Duha pri Loki na Gorenskem in Radel Janez iz Bregove na Dolenskem so bili izpraševani iz djanskega poljedelstva, obdelovanja senožet in vinogradov; izpraševala sta jih gosp. fajm. Zalokar in njih učitelj gosp. Peške, tajnik gosp. grofa Auersperga. Tudi ti so pri ti preskušnji kakor pri sledeči v sredo s poljskim orodjem in mašinami pokazali, da že dobro razumejo mnoge djanske kmetijske vednosti in da po pridno doveršenem tretjem letu bojo v stanu nastopiti višjo kmetijsko službo ali doma prevzeti gospodarstvo z dostojno vednostjo. — V sredo je gosp. Peške na družtvnem vertu po svojih učencih dal poskusiti tisto mašino, ktera sama turšico seje, okopuje in osipuje; vsi pričujoči so enoglasno poterdili, da prav dobro je opravila ta mašina svoje delo in da je za kmetijstvo, kjer veliko turšice sadé, res velike hvale vredna. Drugikrat bomo kaj več povedali od tega. — Dovoljenje naprave eskontne podružnice je že došlo v Ljubljano; dunajska banka bo dala v Ljubljano za ta namen pol milijona in za to svojega kasirja sem poslala.

Novičar iz raznih krajev.

C. k. ministerstvo nauka je ukazalo, da v šolah na kmetih, kjer je še navada le pol dni šolo imeti, ne sme vprihodnje več tako biti, ampak šola mora biti dopoldne in popoldne. — Za potrebšine dežele in zemljišne odveze so za prihodnje leto v posamnih deželah našega cesarstva sledeče priklade na neposrednje davke razpisane, namreč od vsacega goldinarja: za doljno Austrijo 16 in pol krajc., za zgornjo 23 kr., za Salcburško 20 kr., za Štajarsko 20 kr., za Koroško 22 kr. in 1 venar, za Krajnsko 20 kr., za Istrijansko 18 kr., za Goriško 18 kr., za Česko 15 kr., za Marsko 19 kr. in 3 venarje, za Dalmacijo 10 kr., za Horvaško in Slavonsko 21 kr., za Vojvodino

21 kr. itd. Te priklade zadevajo tudi dohodninski davek. — Na vozovih dunajsko-ljubljanske železnice bo kmali neka prav potrebna naprava gotova; v konduktarjem vozu za hlaponom bo vprihodnje stranišče za mnogotero človeško potrebo, ktera se ne more vselej tako dolgo zadrževati, da voz na postajo pride; res prav potrebna je ta naprava. — Žitna cena je od 22. do 27. oktobra na 45 terjih našega cesarstva padla, na 19 pa enmalo poskočila; krompir je povsod veliko bolji kup od lani. — Obljubljeno cerkev na Dunaji bojo zidali na planjavi med mestom in Alferskim predmestjem pred tako imenovano hišo „schwarz Spanierhaus“; tjekaj pride tudi novo vseučilišče; podstava za cerkev se bo naredila 24. aprila, na dan obletnice cesarske poroke. — Iz Krima nič novega. Gorsakov naznanjuje, da 1. dan t. m. je 40.000 mož zavezne armade se iz Eupatorije proti Karagust-saki (?) vzdignilo brez daljne pomike. — Car Aleksander je 4. dan t. m. prišel v Odeso; admirala Bercha, poveljnika črnomoškega brodovja in vojnega poglavarja v Nikolajevu in Sevastopolji je odstavil in namesto njega izvolil admirala Melina. — Francozke vojne ladije bojo 12. t. m. zapustile črno morje in se podale v Specio, Malto ali Toulon, kjer se bo združilo več družih ladij in se osnovala pomorska armada srednjega morja za vojsko prihodnjega leta. — V Bukureštu se pričakujejo angležki, francozki in turški poslanci, da bodo preiskali stan in potrebe Moldave in Valahije in svoje misli razodeli, kako naj bi se vprihodnje vlada teh dežel osnovala; sultan je poslal 10.000 cekinov gospodarju Stirbey-u za opravo treh krašnih poslopij, v kterih bojo poslanci stanovali. Potem pa pravite, da Turki nimajo dnarja! — Kralj gerški Oton se je spet huje zameril francozki in angležki vladi. Rusovska vlada ima namreč v Atinjah svojo cerkev, ktero je v kratkem dala popraviti; pred nekimi dnevi se po sprehajanji podá gerški kralj s kraljico v to cerkev, češ, da bota ogledala popráve. V cerkvi pa so bili že zbrani vsi duhovni, cerkveni pevci, uradniki rusovskega poslanstva itd. Ko stopita kralj in kraljica v cerkev, se začne božja služba, prošnja molitev za zmago Rusov itd. Pri vseh teh opravilih je bil kralj s kraljico pričujoč — in odtod nova in zlo huda zamera.

Náglica se rada kazni.

(Dalje.)

11. Ne vem veliko od nje mladih let,
Le vem, da dečla bila je pobožna,
Da malo takih ima zdanji svet,
Pokorna staršem, vselej jim podložna,
In dasiravno je bila premožna,
Ošabnosti poznalo ni sercé.
Nje zdrave lica, boja lic nje rožna
Kazala notranje je zdravje že,
Če ravno kakšenkrat te znamenja slepé.

12. Posvetno vse imela je za prazno
Nečimerno in goljufivno stvar,
Ki vabi nas na nično slast prijazno,
Al po zavžitku se odkrije kvar,
Očitno se pokaže piškov dar,
Da svet ni domovina naša prava,
Da le tam gori sije sreče žar,
Da to življenje vedna je skušnjava,
In da po morji prenevarnem čoln naš plava.

13. Odreči zemlji se so njene želje,
Postati Jezusova le nevesta,
Edina misel nje je in veselje,
Edina pot, edina varna cesta,
Ki pelje do radosti večne mesta,
Svet zapustiti in postati nuna,
Ker svet naš in pa čistost vkup ne gresta,
Ko solnca žarni svit in blede luna:
To vé povedati deklica ta in una.

14. Drugačna pa je bila volja staršev,
Kar misli ona, to ni všeč očetu,
Ne kteremu očetovih tovaršev.
Čemú pač rožico v naj lepšem cvetu
Veselemu umikali bi svetu?
Ti mislijo in svet dajo sebično,
Da tudi mat ukloni se совету.
Okó njih zrè na dekle zalolično,
Pohlep njih zrè pa na bogate gospodično.

15. Koga ne mikala bi zlata dota?
Nezmerne vsak si svest je gotovine,
In to iz težnih dela lahke pota,
To dela gladko iz krivin ravnino,
To dela, da pokrite nam z blazino
Se pota zdé, ki s kamni so posute,
To dela iz osornosti milino,
To dela, da si jastrobi in pute,
Da so prijatli si volkovi in košute.

16. Okó gerbave lica vidi gladke
In rožo tam, kjer cvet je lilje blede;
Okusu zdi se pelin: fige sladke,
In med je iz rabarbarine skledé;
Kot žamet se podplat potipu vsede;
Kadilo nosu špajek se dozdeva,
Duh nageljnov, ki iz smerdelic grede;
Ušesu hripov glas kot zvon odmeva,
Če sraka dere se, to slavec mu prepeva.

17. Kaj bi ne mikala jih zlata dota?
Nezmerne svesti so si gotovine,
In to, kar zlomljeno, je v celo zvota.
Na Štajarskem bogate štir lastine,
Podčetertek in Anderburg grajšine,

Vitanjska vred in Bizeljska posest,
In Mokronog iz moje domovine:
Te dote le od cara si je svest,
Kdor srečni ženin bo neveste vseh nevest.

18. In vajena pokorna biti Hema
Poslušna volji staršev se je vdala;
Besede „ženin“, „mož“ poslušna nema,
Le da rudeča v lica je postala
In včasí malo barvo spreminjala,
Ko jo spreminja dekle sramežljivo,
In kmali je poroka zavezala
S koroškim grofom Hemo ljubeznjivo
Od davno grofa Gulijelma željo živo.

19. Vse prav je šlo. Dobila sta dva sina
Podobna vsa vsa mater' in očetu.
Možtvo njegovo, matere milina
Se brala v lepo sternjenim je spletu
Kot belo in rudeče v rožnem cvetu
Na licu jima in na vsej postavi.
Če hočeš da današnji dan na svetu
V češčení bodeš pri zakonskih slavi,
Naj jezik tvoj otrók podobnost staršem pravi.

20. Če rečeš: „Kak je pač vès kip očeta
Ta sinček mali, vès je oče živi,
Vès on bo, kedar pride v starje leta“,
Verjel bo mož besedi tej lažnjivi
In vrat objemal ženi ljubeznjivi,
Potem pa sinčeka poljubljaj strastno
Brez misli, da je v misli grozno krivi,
Da hišnemu prijatlu bolje lastno
Kot njemu je primerjanje to ženo častno.
(Dalje sledí.)